

Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
T: 210 92 25 491

E: info@antiviolence-net.eu | W: www.antiviolence-net.eu | FB: [@EuropeanAntiViolenceNetwork](https://www.facebook.com/EuropeanAntiViolenceNetwork)

Προστασία θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και Οικογενειακό Δίκαιο
Το Νομοσχέδιο «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου» παραβιάζει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Ενδοοικογενειακή Βία και Γονεϊκά Δικαιώματα του Δράστη

Οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας (E.B.) συχνά κακοποιούν όχι μόνο τη μητέρα αλλά και τα παιδιά. Επιπλέον, τα παιδιά χρησιμοποιούνται πολύ συχνά από τον δράστη ως εργαλείο κακοποίησης, εκφοβισμού και ελέγχου της μητέρας ενώ σε ακραίες περιπτώσεις οι δράστες E.B. φτάνουν ακόμα και σε δολοφονίες παιδιών προκειμένου να εκδικηθούν την μητέρα.

Ιδιαίτερα κατά την περίοδο που εκείνη επιχειρεί να «αποδράσει» από τη βίαιη σχέση, τα παιδιά χρησιμοποιούνται από τον δράστη και ως μέσο απόκτησης πρόσβασης στην μητέρα, καθώς οι δικαστές των αστικών υποθέσεων σπανίως συνδέουν την γονεϊκή επάρκεια του δράστη με την κακοποιητική του συμπεριφορά απέναντι στη μητέρα των παιδιών. Σημειώνεται, δε, ότι οι γυναικοκτονίες και/ή οι δολοφονίες παιδιών από δράστη ενδοοικογενειακής βίας πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ή μετά από αυτήν, δηλαδή μόλις ο δράστης αντιλαμβάνεται ότι χάνει τον έλεγχο της ζωής της κακοποιημένης γυναίκας.

Πόσο μεγάλο είναι το πρόβλημα της Ενδοοικογενειακής Βίας στην Ελλάδα;

Τα ευρήματα της έρευνας¹ του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA- European Union Agency for Fundamental Rights για την Ελλάδα είναι τα πρώτα και –δυστυχώς- τα πιο πρόσφατα δεδομένα από αντιπροσωπευτικό πανελλήνιο δείγμα γυναικών ηλικίας 18-74 ετών. Ως εκ τούτου, μας παρέχουν για πρώτη φορά τη δυνατότητα να κάνουμε αναγωγές στο γενικό γυναικείο πληθυσμό αυτής της ηλικιακής ομάδας, οι οποίες μας επιτρέπουν να αντιληφθούμε ξεκάθαρα το μέγεθος του προβλήματος της κακοποίησης γυναικών στη χώρα μας. Σύμφωνα με τα ευρήματα του FRA:

- σχεδόν **1:5 γυναίκες** (19%) 18-74 ετών που κατοικούν στην Ελλάδα δήλωσε ότι **κατά τη διάρκεια της ζωής της** (από την ηλικία των 15 ετών και μετά) έχει υποστεί σωματική (18%) και/ή σεξουαλική (5%) **κακοποίηση από σύντροφο/σύζυγο (νυν ή πρώην)**.

¹ FRA – European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο από: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>. Αναλυτικά τα ευρήματα για την Ελλάδα παρουσιάζονται στο: Τσιριγώτη, Α., Πετρούλακη, Κ., & Ντιναπόγιας, Α. (2015). *Ελληνική Έκδοση GEAR against IPV. Τεύχος III: Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού (Αναθ. Έκδ.)*. Αθήνα: Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας. Διαθέσιμο από: <http://www.gear-ipv.eu/download> (επιλέγοντας Booklets III & IV, Greece).

- για σχεδόν **1:15 γυναίκες** (6%) η κακοποίηση συνέβη (και) **κατά την διάρκεια του τρέχοντος έτους** (σωματική 5%, σεξουαλική 2%).

Σε απόλυτους αριθμούς² τα ποσοστά αυτά σημαίνουν ότι, από το σύνολο των σχεδόν 4 εκατομμυρίων γυναικών 18-74 ετών που ζουν στην Ελλάδα, **755.175** αναφέρουν κακοποίηση από σύντροφο/σύζυγο **κατά τη διάρκεια της ζωής τους**: 715.429 σωματική και 198.730 σεξουαλική, με το άθροισμά τους να υποδεικνύει πως το 4% (158.984 γυναίκες) έχουν κακοποιηθεί όχι μόνο σωματικά αλλά και σεξουαλικά.

Οι **238.476** από αυτές τις γυναίκες κακοποιήθηκαν από τον σύντροφο/σύζυγό τους **κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους³** (198.730 σωματικά και 79.492 σεξουαλικά). **Σαν να σας λέγαμε, δηλαδή, ότι κακοποιούνται από τον νυν/πρώην σύζυγό/σύντροφό τους:**

- **653 γυναίκες ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ:** 436 σωματικά, 109 σεξουαλικά και άλλες 109 υφίστανται και τα δύο
- **27 γυναίκες ΚΑΘΕ ΩΡΑ που περνάει...**

Εάν λάβουμε υπόψη μας και την **ψυχολογική βία** από νυν/πρώην σύντροφο/σύζυγο την αναφέρει 1:3 γυναίκες (33%) κατά τη διάρκεια της ζωής της, και **εκδηλώνεται ως:**

- **συμπεριφορές ελέγχου (24%):** ελέγχει τις κινήσεις της, περιορίζει τις οικογενειακές και φιλικές της επαφές, κάνει σκηνές ζηλοτυπίες και την υποπτεύεται για απιστία
- **κακοποιητική συμπεριφορά (25%):** την μειώνει ή την εξευτελίζει, την τρομοκρατεί ή την εκφοβίζει, την απειλεί με σωματική βία ή ότι θα βλάψει ή θα σκοτώσει αγαπημένα της πρόσωπα, της περιορίζει την ελευθερία με απειλές ή πράξεις
- **οικονομική βία (9%):** της απαγορεύει να εργαστεί, να ξοδέψει χρήματα ή να αποφασίσει για τα οικονομικά της οικογένειας
- **εκβιασμός/κακοποίηση παιδιών (4%):** απειλεί ότι θα της πάρει τα παιδιά ή ότι θα τους κάνει κακό, ή βλάπτει τα παιδιά

Σε απόλυτους αριθμούς², αυτά σημαίνουν ότι **τουλάχιστον 1.311.619 γυναίκες που ζουν στην Ελλάδα έχουν υποστεί διάφορες συμπεριφορές ψυχολογικής βίας από σύντροφο ή σύζυγο:** σχεδόν ένα εκατομμύριο έχουν υποστεί συμπεριφορές ελέγχου (953.905 γυναίκες) και κακοποίησης (993.651 γυναίκες), 357.714 γυναίκες οικονομική βία και 158.984 εκβιασμό που σχετίζεται με τα παιδιά και/ή κακοποίηση των παιδιών.

Και, όμως, για το ίδιο έτος, η Γραμμή SOS 15900 της ΓΓΙΦ δέχτηκε μόλις 2448 κλήσεις για κακοποίηση από σύζυγο/σύντροφο και η ΕΛ.ΑΣ. δέχθηκε συνολικά 2223 καταγγελίες ενδοοικογενειακής βίας (εκ των οποίων 1652 με θύματα γυναίκες/κορίτσια). **Δηλαδή το 99% των γυναικών που κακοποιήθηκαν εντός του έτους δεν ζήτησαν ούτε στήριξη ούτε προστασία** για την κακοποίησή τους και για την έκθεση των παιδιών τους σε αυτήν.

² Οι αναγωγή των ευρημάτων στον γενικό πληθυσμό αφορά μόνο τις γυναίκες 18-74 ετών και γίνεται με βάση τα στοιχεία της Απογραφής του 2011, σύμφωνα με την οποία το σύνολο του γενικού γυναικείου πληθυσμού που κατοικεί στην Ελλάδα, είναι 5.513.063 γυναίκες. Δεδομένης, όμως, της αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος μόνο για το γυναικείο πληθυσμό ηλικίας 18-74 ετών, τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης δεν μπορούν να αναχθούν σε ολόκληρο τον γυναικείο πληθυσμό παρά μόνο στον πληθυσμό των συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων (**3.974.604** γυναίκες, δηλαδή στο 72,09% του γενικού γυναικείου πληθυσμού).

³ Το έτος αναφοράς της μελέτης είναι κατά προσέγγιση το 2011, καθώς η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2012.

Υφιστάμενο Νομικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τον **N.3500/2006** για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, **θύματα θεωρούνται όλα τα παιδιά που εκτίθενται σε ενδοοικογενειακή βία**, ακόμα και όταν η βίαιη πράξη δεν στρέφεται άμεσα εναντίον τους: θύμα Ε.Β. θεωρείται (αρ. 1 παρ. 3) κάθε παιδί «*ενώπιον του οποίου τελείται οποιαδήποτε από τις αξιόποινες πράξεις του Ν.3500/2006, αλλά και κάθε παιδί στην οικογένεια του οποίου τελέσθηκε αξιόποινη πράξη, κατά τα άρθρα 299 και 311 του Π.Κ.*», δηλ. ανθρωποκτονία με πρόθεση και θανατηφόρα βλάβη μέλους της οικογένειας του παιδιού από άλλο μέλος της.

Επιπλέον, η **Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη της τον κίνδυνο στον οποίο μπορούν να εκτεθούν τόσο τα ίδια τα παιδιά όσο και η κακοποιημένη γυναίκα και για αυτό ρητά ορίζει ότι **τα δικαιώματα και η ασφάλεια των θυμάτων Ε.Β.** [μητέρας και παιδιών (θυμάτων ή μαρτύρων)] **πρέπει να υπερτερούν των γονεϊκών δικαιωμάτων του δράστη.**

Έχοντας κυρώσει την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Ν.4531/2018) η χώρα μας έχει πλέον υποχρέωση με νομοθετικά ή άλλα μέτρα να διασφαλίσει⁴ ότι:

- **κατά τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης των παιδιών, θα λαμβάνονται υπόψη τα περιστατικά βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης (Άρ. 31, παρ. 1)**
- **η άσκηση οποιωνδήποτε δικαιωμάτων επίσκεψης ή επιμέλειας δεν θίγει τα δικαιώματα και την ασφάλεια του θύματος ή των παιδιών (Άρ. 31, παρ. 2)**
- **παρέχονται, όπου απαιτείται, ειδικά μέτρα προστασίας σε παιδί-θύμα και παιδί-μάρτυρα βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (Άρθρο 56, παρ. 2)**
- **κατά την παροχή προστασίας και υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα, λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα δικαιώματα και οι ανάγκες των παιδιών-μαρτύρων αναφορικά με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης (Άρ. 26, παρ. 1) και λαμβάνουν δεόντως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (Άρ. 26, παρ. 2).**
- **απαγορεύονται οι υποχρεωτικές εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένης της διαμεσολάβησης και του συμβιβασμού, αναφορικά με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης (Άρ. 48, παρ. 1)**

Τέλος, **συνδέοντας το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και με την ασφάλεια της μητέρας-θύματος**, η Σύμβαση (Ν. 4531/2018) προτείνει (Άρ. 45, παρ. 2) μέτρα όπως η παρακολούθηση ή επιτήρηση των καταδικασθέντων ατόμων καθώς και η αφαίρεση των γονεϊκών δικαιωμάτων από τον δράστη, εάν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει και την ασφάλεια του θύματος, δεν μπορεί να διασφαλιστεί με άλλο τρόπο.

⁴ αυτολεξεί παραθέσεις άρθρων του Ν.4531/2018

Νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου»⁵

Το συγκεκριμένο Νομοσχέδιο θα ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για την ενσωμάτωση προβλέψεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Ν.4531/2018) στο Εθνικό Δίκαιο της Ελλάδας, όπως:

- να εισαχθούν στον Αστικό Κώδικα οι προβλέψεις τουλάχιστον των άρθρων 26, 31, 45, 48 και 56 της Σύμβασης καθώς και των άρθρων που προβλέπουν διεξαγωγή αξιολόγησης επικινδυνότητας (άρ. 51 της Σύμβασης) προκειμένου να ενεργοποιείται άμεσα μηχανισμός προστασίας (άρ. 52 της Σύμβασης) για τα περιστατικά υψηλού κινδύνου
- να διορθωθούν υφιστάμενες παραβιάσεις της όπως, για παράδειγμα, αυτή που δημιουργείται από τον Ν.4640/2019, του οποίου το **άρ. 6 καθιστά υποχρεωτικό** να προηγείται πριν την συζήτηση της αγωγής μία **Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία (ΥΑΣ)** Διαμεσολάβησης για όλες ανεξαιρέτως τις υποθέσεις που αφορούν σε γονική μέριμνα, επιμέλεια και επικοινωνία με τα παιδιά. Αυτή η διάταξη **παραβιάζει το Άρ. 48, παρ. 1** της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύονται οι υποχρεωτικές εναλλακτικές διαδικασίες όταν υπάρχει ενδοοικογενειακή ή άλλη μορφή βίας που καλύπτεται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης.

Αντί για αυτό, όμως, το Υπουργείο Δικαιοσύνης επέλεξε: να αποκρύψει το Σχέδιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής και να το αντικαταστήσει με κείμενο νομικά προβληματικό και αγνώστου προελεύσεως, το οποίο αγνοεί ή διαστρεβλώνει τις προτεινόμενες ρυθμίσεις της Επιτροπής. Επιπλέον, το Υπ. Δικαιοσύνης επέλεξε να αρνηθεί τη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών και φορείς με αντικείμενο την στήριξη και προστασία θυμάτων Ε.Β. Ως εκ τούτου, στο Νομοσχέδιο που έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση περιλαμβάνονται προβλέψεις που παραβιάζουν κατάφωρα τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Ν. 4531/2018), τουλάχιστον ως προς τα άρθρα 26, 31, 45, 48 και 56, οι οποίες συνοψίζονται παρακάτω και αναλύονται στη συνέχεια:

- Το παιδί προσεγγίζεται (σε όλα σχεδόν τα άρθρα) με την οπτική μιας βαθιά πατριαρχικής κοινωνίας: ως παθητικός δέκτης άσκησης γονεϊκών δικαιωμάτων και όχι ως φορέας δικαιωμάτων. Ενδεικτικά αναφέροντας, το Νομοσχέδιο: α) συγχέει το συμφέρον του παιδιού με τα γονεϊκά δικαιώματα, β) αδιαφορεί για την βούληση και την άποψη του παιδιού, γ) παραβλέπει τα τραύματα του παιδιού-θύματος και του παιδιού-μάρτυρα ενδοοικογενειακής βίας και δ) παρέχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλους τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας, αδιαφορώντας για τους κινδύνους στους οποίους εκθέτει κακοποιημένα παιδιά και κακοποιημένες μητέρες.
- Αγνοείται παντελώς η Ε.Β. και εκθέτονται τα θύματα (παιδιά και μη κακοποιητικός γονιός-κατά πλειονότητα μητέρες) σε μεγαλύτερο κίνδυνο από αυτόν στον οποίο ήδη βρίσκονταν: στις πρώτες εκδοχές του Νομοσχεδίου δεν υπήρχε καμία αναφορά στην Ε.Β. και μόνο εξαιτίας των έντονων αντιδράσεων, προστέθηκε συνοπτική αναφορά στο κείμενο προς διαβούλευση (Άρ. 13 & 14: Αντικατ. Άρ. 1520 & 1532 ΑΚ). Από την διατύπωσή της, όμως, προκύπτει είτε άγνοια των πραγματικών συνθηκών είτε πρόθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης να ταυτιστεί με το συνηθέστερο επιχείρημα των δραστών, ότι οι καταγγελίες Ε.Β. είναι ψευδείς,

⁵ τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 18.3.2021, διαθέσιμο στο: <http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=14617>

καθώς καλύπτει μόνο τα θύματα που έχουν κινήσει ποινικές διαδικασίες και μόνο μετά την αμετάκλητη καταδίκη του δράστη μέχρι την οποία, ο νόμος του παρέχει απρόσκοπτη και απεριόριστη πρόσβαση στα θύματά του για τουλάχιστον 7-10 έτη.

- Καθίστανται **υποχρεωτικές και πολλαπλές** οι απευθείας επαφές και συνδιαλλαγές θύματος-δράστη Ε.Β. και οι διαμεσολαβήσεις, με συνεδρίες ταυτόχρονης παρουσίας των δύο μερών (Άρ. 6 & 8: Αντικατ. Άρ. 1512 και 1514 ΑΚ).
- Η «**γονεϊκή αποξένωση**» απαλείφθηκε ως όρος στο κείμενο προς διαβούλευση αλλά παραμένει ως έννοια, μετονομαζόμενη σε «**διάρρηξη των σχέσεων**» (Άρ. 5, παρ. 2: τροπ. Άρ. 1511 ΑΚ και Άρ. 14: Αντικατ. Άρ. 1532 ΑΚ).
- Η «**ισόχρονη υποχρεωτική συνεπιμέλεια**» απαλείφθηκε ως όρος στο κείμενο προς διαβούλευση αλλά παραμένει ως έννοια αφού, ως κανόνας ορίζεται η «**από κοινού και εξίσου** άσκηση γονικής μέριμνας» (Άρ. 7: Αντικατ. Άρ. 1513 ΑΚ)/
- Η «**εναλλασσόμενη διαμονή του τέκνου**» απαλείφθηκε ως λεκτική περιγραφή στο κείμενο προς διαβούλευση αλλά **στην πράξη νομοθετείται**, αφού την καθιστά δεδομένη η φράση «ο χρόνος επικοινωνίας του τέκνου **με φυσική παρουσία** με τον γονέα, με τον οποίο δεν διαμένει, τεκμαίρεται στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού χρόνου επικοινωνίας» (Άρ. 13: Αντικατ. Άρ. 1520 ΑΚ).

Πιο αναλυτικά, το Νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης:

Άγγεται να ταυτίσει το συμφέρον του τέκνου με τα γονεϊκά δικαιώματα, ενώ είναι πασιφανές πως στις υποθέσεις Ε.Β. το συμφέρον και τα δικαιώματα των θυμάτων συγκρούονται με την απαίτηση άσκησης γονεϊκών δικαιωμάτων του δράστη. Και όμως, το Νομοσχέδιο **ορίζει το συμφέρον του τέκνου, κοινό για όλα τα παιδιά** (Άρ. 2) και **το συνδέει άμεσα με την «ενεργή παρουσία και των δύο γονέων** κατά την ανατροφή», φτάνοντας μέχρι του σημείου να ορίσει και **την άποψη** που πρέπει να έχει **κάθε δικαστής για το συμφέρον κάθε τέκνου** (Άρ. 5, παρ. 2: τροπ. Άρ. 1511 ΑΚ): «2. Στο συμφέρον του τέκνου, **που εξυπηρετείται πρωτίστως** από την **ουσιαστική συμμετοχή και των δύο γονέων** στην ανατροφή και φροντίδα του, καθώς επίσης και στην **αποτροπή διάρρηξης των σχέσεών του** με καθένα από αυτούς, πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο άσκησής της.» Ορίζει (Άρ. 7: Αντικατ. Άρ. 1513 ΑΚ) **μάλιστα, ως κανόνα**, ότι και οι δύο γονείς «εξακολουθούν να ασκούν **από κοινού και εξίσου** τη γονική μέριμνα» σε κάθε περίπτωση διακοπής της συμβίωσής τους (διάσταση, διαζύγιο, λύση συμφώνου συμβίωσης), **ακόμα και όταν πρόκειται για αναγνωρισμένο τέκνο χωρίς γάμο των γονέων**, και μάλιστα ανεξάρτητα από την βούληση της μητέρας (Άρ. 9: Αντικατ. Άρ. 1515 ΑΚ). Επιπλέον, υποχρεώνει τον γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο να ενημερώνει προκαταβολικά τον άλλο γονέα ακόμα και για τις καθημερινές πράξεις για τις οποίες το ισχύον Άρθρο 1516 ΑΚ, παρ.1 προβλέπει ότι εκτελούνται από έναν/μία γονέα σε όλες τις περιπτώσεις συμβίωσης ή μη των γονέων. Όμως, **από κοινού και εξίσου** άσκηση γονικής μέριμνας σημαίνει **ισόχρονη υποχρεωτική συνεπιμέλεια**, η οποία μάλιστα προϋποθέτει μεγαλύτερη αλληλεπίδραση των δύο πρώην συζύγων/συντρόφων από αυτή που είχαν ως σύζυγοι/σύντροφοι, καθώς πρέπει ο γονιός που έχει το παιδί να ενημερώνει τον άλλον προκαταβολικά ακόμα και για τα απολύτως καθημερινά. **Εάν οι δύο γονείς επιθυμούν να παρεκκλίνουν** από αυτόν τον κανόνα, καταρτίζουν ιδιωτικό συμφωνητικό ενώ **όταν δεν μπορούν να συμφωνήσουν**, προβλέπεται πρώτα προσφυγή σε διαμεσολάβηση

και/ή σε δικαστήριο με αγωγή, για τη συζήτηση της οποίας όμως η έναρξη της διαμεσολάβησης είναι πλέον υποχρεωτική (Ν.4640/2019, Άρ. 6) για όλες τις υποθέσεις γονικής μέριμνας, επιμέλειας και επικοινωνίας με τα παιδιά.

Το Νομοσχέδιο **προκειμένου να ταυτίσει ακόμα και την κακή άσκηση με τα γονεϊκά δικαιώματα και όχι με το συμφέρον του παιδιού**, επιχειρεί να προδιαγράψει και τις ίδιες τις δικαστικές αποφάσεις, ορίζοντας τι συνιστά κακή άσκηση γονικής μέριμνας (Άρ. 14, παρ. 2: Αντικατ. Άρ. 1532 ΑΚ): παρά τον τίτλο του άρθρου 1532 Α.Κ. (Συνέπειες κακής άσκησης), επιχειρεί να περιορίσει τη δικαστική κρίση ορίζοντας *ως κακή άσκηση της γονικής μέριμνας μόνο* την παραβίαση δικαστικών αποφάσεων ή συμφωνιών των γονέων για την άσκηση της γονικής μέριμνας (α), την επικοινωνία με το παιδί (γ & δ), την μη καταβολή διατροφής αλλά μόνο εάν θεωρηθεί αδικαιολόγητη η άρνηση καταβολής της (5) και την *διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και την με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς* (β). Εξαιτίας των έντονων αντιδράσεων που προκλήθηκαν, στο κείμενο που τέθηκε προς διαβούλευση προστέθηκε (ως στ. σημείο) η καταδίκη του γονέα για ενδοοικογενειακή βία ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, το οποίο όμως **αυτο-ακυρώνεται** από την ίδια την διατύπωσή του, η οποία απαιτεί **η καταδίκη να είναι αμετάκλητη**: για να καταστεί αμετάκλητη μια δικαστική απόφαση στην Ελλάδα απαιτούνται αποφάσεις από όλους τους βαθμούς δικαιοσύνης, δηλαδή 3 ή 4 αποφάσεις για τις οποίες απαιτούνται πάνω από τις διπλές εμφανίσεις σε δικαστικές αίθουσες εξαιτίας αναβολών/ακυρώσεων, και χρονικό διάστημα που υπερβαίνει ακόμα και τα 10 έτη, ανάλογα με την γεωγραφική περιφέρεια.

Το Νομοσχέδιο **θεωρεί το παιδί παθητικό δέκτη άσκησης γονεϊκών δικαιωμάτων και όχι φορέα δικαιωμάτων**, για αυτό και δεν προβλέπει να ζητείται και να ακούγεται η άποψή του: Παρότι προβλέπει (Άρ. 6: Αντικατ. Άρ. 1512 ΑΚ) **σειρά υποχρεωτικών διαδικασιών** (ιδιωτικά συμφωνητικά, διαμεσολαβήσεις) πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την προσφυγή σε δικαστήριο, **η γνώμη του παιδιού δεν προβλέπεται να ζητείται και να συνεκτιμάται σε καμία** από αυτές παρά μόνο «πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα και τα συμφέροντά του (τέκνου)», προσθέτοντας μάλιστα και την **προσβλητική** (για παιδιά, γονείς που διαμένουν με τα παιδιά και δικαστές) **διατύπωση**: «εφόσον η γνώμη του τέκνου κριθεί από το δικαστήριο ότι δεν αποτελεί προϊόν καθοδήγησης ή υποβολής» (Άρ. 5, παρ. 4: τροπ. Άρ. 1511 ΑΚ).

Στις υποθέσεις Ε.Β. η **υποχρέωση των θυμάτων να συμμετέχουν σε εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών** (π.χ. διαμεσολάβηση, συμβιβασμό) **παραβιάζει το Άρ. 48** της Σύμβασης της Κων/πολης): παρότι η διαμεσολάβηση έχει ήδη καταστεί υποχρεωτική από τον νόμο Ν.4640/2019 προκειμένου να μπορεί η υπόθεση να συζητηθεί στο δικαστήριο, το συγκεκριμένο νομοσχέδιο **επιτείνει την ήδη υπάρχουσα παραβίαση**, προβλέποντας επανάληψη της διαμεσολάβησης ακόμα και για τις διαφωνίες κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας (Άρ. 6: Αντικατ. Άρ. 1512 ΑΚ) αλλά και κατόπιν δικαστικής εντολής (Άρ. 8: Αντικατ. Άρ. 1514 ΑΚ) από διαμεσολαβητή/-τρια ενός **«ειδικού μητρικού οικογενειακών διαμεσολαβητών»** (Άρ. 15). Το νομοσχέδιο, όμως, δεν περιλαμβάνει καμία πληροφορία για το ειδικό μητρώο ή τα μέλη του, εκτός από το ότι **όλα τα σχετικά θέματα θα οριστούν με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης** (Άρ. 21) και, επομένως, **δεν θα τεθούν καν σε διαβούλευση**.

Εκτός από την παραβίαση της Σύμβασης της Κων/πολης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και το επιπρόσθετο οικονομικό κόστος για τις οικονομικά ασθενέστερες μητέρες καθώς και η αύξηση του κινδύνου που συνεπάγεται η υποχρεωτική συνύπαρξη θύματος-δράστη στις συνεδρίες διαμεσολάβησης, στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας.

Απόδειξη της ενδοοικογενειακής βίας ή άλλων εγκλημάτων και ασφάλεια θυμάτων

Κατά παράδοξο τρόπο, το νομοσχέδιο απαιτεί **αμετάκλητη καταδίκη** του γονέα-δράστη για **τρία μόνο εγκλήματα** (ενδοοικογενειακή βία, κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής), **η οποία μάλιστα δεν οδηγεί αναγκαστικά σε διακοπή της επαφής παιδιού-δράστη** αλλά μπορεί να οδηγήσει απλώς σε «περιορισμό επικοινωνίας» (Άρ. 13: Αντικατ. Άρ. 1520 ΑΚ). Επιπλέον, είναι ασαφές εάν ο αποκλεισμός/περιορισμός επικοινωνίας συνδέεται με την διάπραξη των συγκεκριμένων εγκλημάτων μόνο κατά του παιδιού ή αν αφορά και εγκλήματα κατά του άλλου γονέα ή άλλου προσώπου, όμως στο δημόσιο διάλογο αφήνεται να εννοηθεί ότι αφορά μόνο τα εγκλήματα με άμεσο θύμα το παιδί. Ακόμα κι αν επιλέγαμε να αγνοήσουμε την παραβίαση των δικαιωμάτων της κακοποιημένης μητέρας και την έκθεσή της σε κίνδυνο, **οφείλουμε να τονίσουμε τον προβληματικό χαρακτήρα μιας τέτοιας ρύθμισης** αφού στην πράξη σημαίνει πως ο δράστης εγκλήματος εναντίον ενός παιδιού δικαιούται να διεκδικεί επικοινωνία με τα υπόλοιπα παιδιά του ακόμα και μετά την αμετάκλητη καταδίκη του.

Το **δικαίωμα επικοινωνίας** (Άρ. 13: Αντικατ. Άρ. 1520 ΑΚ) του γονέα με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο ορίζεται σε **κατ' ελάχιστο ίδιο χρόνο για όλα τα παιδιά** και με **υποχρεωτική φυσική επαφή** του με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει στο 1/3 του συνολικού χρόνου επικοινωνίας»: αυτό σημαίνει πως κάθε παιδί **υποχρεούται να έχει φυσική επαφή με καθένα από τους δύο γονείς του στο 1/3 του χρόνου του⁶** τους και, κατά συνέπεια, του/της απομένει μόνο το 1/3 του χρόνου του/της για ύπνο, σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, παιχνίδι και κοινωνική αλληλεπίδραση με συνομήλικα άτομα. Η συγκεκριμένη διευθέτηση είναι **τουλάχιστον παράλογη για όλα τα παιδιά** όμως στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας μια τέτοια ρύθμιση **αφήνει απροσπάτητα και/ή εκθέτει σε μεγαλύτερο κίνδυνο τα παιδιά-θύματα Ε.Β.** αλλά και τις **κακοποιημένες μητέρες και τα παιδιά-μάρτυρες Ε.Β.** αφού θέτει, ως κανόνα, την απρόσκοπτη πρόσβαση του κακοποιητικού γονιού στα παιδιά (αλλά και στον κακοποιημένο γονιό) **για 10 τουλάχιστον χρόνια μετά την καταγγελία της κακοποίησης**, μέχρι η καταδίκη του δράστη να καταστεί αμετάκλητη.

Επιπλέον, το Νομοσχέδιο **δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη του** το γεγονός ότι πολλές μητέρες προσπαθούν να απαλλαγούν από την Ε.Β. που υφίστανται οι ίδιες και τα παιδιά τους **προσφεύγοντας ΜΟΝΟ σε αστικά δικαστήρια**: κάποιες **δεν καταφέρνουν να την καταγγείλουν** (εξαιτίας περιορισμών και εμποδίων που θέτει το δικαστικό σύστημα και/ή ακατάλληλης αντιμετώπισης των θυμάτων στα αστυνομικά τμήματα) και άλλες **επιλέγουν να μην την καταγγείλουν από φόβο** (ότι ο δράστης θα εξαγριωθεί και θα πραγματοποιήσει τις απειλές του εναντίον μητέρας-παιδιών) και/ή για **κοινωνικούς λόγους** (δεν θέλει να καταγγείλει τον πατέρα των παιδιών της ή να είναι υπεύθυνη που εκείνος θα απολυθεί από την Υπηρεσία του) και/ή για **οικονομικούς λόγους**.

⁶ Με βάση τον κανόνα του Άρ. 7: Αντικατ. Άρ. 1513 ΑΚ, ότι και οι δύο γονείς «εξακολουθούν να ασκούν **από κοινού και εξίσου** τη γονική μέριμνα» ο συνολικός «χρόνος επικοινωνίας» του παιδιού με κάθε γονέα μοιράζεται 50-50%, επομένως το 1/3 του χρόνου επικοινωνίας με φυσική επαφή ταυτίζεται με το 1/3 του συνολικού χρόνου του παιδιού.

Συμπερασματικά

Οι προαναφερθείσες τροποποιήσεις του Α.Κ., όχι μόνο δεν προστατεύουν μητέρες και παιδιά που άμεσα ή έμμεσα υφίστανται ενδοοικογενειακή βία, αλλά επιπλέον:

- θα θέσουν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας (μητέρες και παιδιά) σε **μεγαλύτερο κίνδυνο** από αυτόν στον οποίο ήδη βρίσκονται
- θα παρεμποδίσουν σε **ακραίο βαθμό την πρόσβασή τους στην Δικαιοσύνη** (Αστική και Ποινική) προκειμένου να προστατευτούν από την ενδοοικογενειακή βία

Αξίζει να αναφερθεί, ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (**Επιτροπές FEMM και JURI**) καταρτίζει **Έκθεση** με τίτλο **«Ο αντίκτυπος της ενδοοικογενειακής βίας στις γυναίκες και τα παιδιά και το δικαίωμα γονικής επιμέλειας»** με στόχο την αναθεώρηση του σχετικού ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου. Η Έκθεση αναμένεται τον Απρίλιο του 2021 και **δεν υπάρχει κανένας λόγος να βιαστεί η χώρα μας να ψηφίσει Νόμο που αφορά τη γονική μέριμνα** χωρίς να λάβει υπόψη της τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης Έκθεσης τα οποία μπορούμε, σχεδόν με βεβαιότητα, να προβλέψουμε ότι θα έρχονται σε αντίθεση με τις προβλέψεις του Νομοσχεδίου που έχει τεθεί σε διαβούλευση.

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως η χώρα μας αυτή την περίοδο προετοιμάζεται για την **Αρχική Αξιολόγηση της εφαρμογής της Σύμβασης** (Ερωτηματολόγιο και επιτόπιες αξιολογήσεις της GREVIO), η οποία θα υλοποιηθεί μέσα στο 2022 και θα περιλαμβάνει την χρονική περίοδο από την Κύρωσή της (Απρ. 2018), έως το 2021. Με βάση το Ερωτηματολόγιο της GREVIO⁷, ως χώρα, οφείλουμε να αναφέρουμε λεπτομερώς τα νομοθετικά και άλλα μέτρα (βλ. **Παράρτημα I** του παρόντος) που έχουμε υιοθετήσει προκειμένου να διασφαλίσουμε την προστασία και την μη παραβίαση των δικαιωμάτων παιδιών και μητέρων που υφίστανται ενδοοικογενειακή βία αλλά και παιδιών-μαρτύρων, που εκτίθενται σε όλες τις μορφές βίας που περιλαμβάνει η Σύμβαση.

Η πρόθεση νομοθέτησης μέτρων που βρίσκονται σε ευθεία αντίθεση με άρθρα της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, όπως αυτά που περιλαμβάνει το Νομοσχέδιο «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου», **εκθέτει ανεπανόρθωτα τη χώρα μας** καθώς η **Επιτροπή GREVIO** έχει ήδη δημοσιεύσει (Απρ. 2020) την **1^η Γενική Έκθεση**⁸ της για την χρονική περίοδο 09.2015-05.2019, στην οποία περιλαμβάνονται παρατηρήσεις και συστάσεις που προέκυψαν από τις Εκθέσεις Αρχικής Αξιολόγησης 8 Μερών (Αλβανία, Αυστρία, Δανία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Πορτογαλία, Σουηδία και Τουρκία) και τις Επιτόπιες Αξιολογήσεις 5 Μερών (Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία και Σερβία). Ενδεικτικά παραθέτουμε (βλ. **Παράρτημα II**) σε αυτολεξεί μετάφραση, **τις πιο σχετικές «αδυναμίες και προκλήσεις κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης»** που εντόπισε η GREVIO στις χώρες που έχει ήδη αξιολογήσει, **τις οποίες καλό θα ήταν να αποφύγουμε και/ή να διορθώσουμε και ΟΧΙ ΝΑ ΣΠΕΥΣΟΥΜΕ ΝΑ ΝΟΜΟΘΕΗΣΟΥΜΕ...**

⁷ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805c95b0>

⁸ Council of Europe, (April 2020). GREVIO's 1st General Activity Report covering the period from June 2015 to May 2019. Διαθέσιμο στο: <https://rm.coe.int/1st-general-report-on-grevio-s-activities/16809cd382>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Η αριστερή στήλη του Πίνακα παρουσιάζει τα Άρθρα του Ν. 4531/2018 που παραβιάζονται σε περίπτωση που γίνει Νόμος το Νομοσχέδιο «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου» που προτείνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Η δεξιά στήλη περιλαμβάνει αυτολεξεί μετάφραση των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου της GREVIO με τις πληροφορίες που πρέπει να υποβάλλει η Ελλάδα στην Επιτροπή για την Αρχική Αξιολόγηση της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ν. 4531/2018 (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης)	Ερωτηματολόγιο GREVIO ⁹
<p>Άρθρο 31- Επιμέλεια, δικαιώματα επίσκεψης και ασφάλεια</p> <p>1. Τα Μέρη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κατά τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης των παιδιών, θα λαμβάνονται υπόψη τα περιστατικά βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.</p> <p>2. Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η άσκηση οποιωνδήποτε δικαιωμάτων επίσκεψης ή επιμέλειας δεν θίγει τα δικαιώματα και την ασφάλεια του θύματος ή των παιδιών.</p>	<p>Αναφέρετε λεπτομερώς τις ισχύουσες διαδικασίες για να διασφαλίσετε ότι:</p> <p>1. τα περιστατικά βίας κατά των γυναικών λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των δικαιωμάτων επιμέλειας και επίσκεψης παιδιών (άρθρο 31, παράγραφος 1) ως προληπτική πρόβλεψη</p> <p>2. οι γυναίκες-θύματα και τα παιδιά τους παραμένουν ασφαλή από τυχόν περαιτέρω βλάβη κατά την άσκηση των δικαιωμάτων επίσκεψης ή επιμέλειας (άρθρο 31, παράγραφος 2). Δώστε παραδείγματα για το πώς εφαρμόστηκαν αυτές οι διαδικασίες.</p>
<p>Άρθρο 45- Κυρώσεις και Μέτρα</p> <p>1. Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα αδικήματα που θεσπίζονται με την παρούσα Σύμβαση τιμωρούνται με αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητά τους. Οι κυρώσεις αυτές περιλαμβάνουν, όπου απαιτείται, ποινές που συνεπάγονται στέρση της ελευθερίας και μπορούν να οδηγήσουν σε έκδοση.</p> <p>2. Τα Μέρη μπορούν να υιοθετήσουν άλλα μέτρα αναφορικά με τους δράστες όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">- την παρακολούθηση ή επιτήρηση των αταδικασθέντων ατόμων- την αφαίρεση των γονεϊκών δικαιωμάτων, εάν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει και την ασφάλεια του θύματος, δεν μπορεί να διασφαλιστεί με άλλο τρόπο.	<p>Παρέχετε, σε ετήσια βάση, διοικητικά και δικαστικά δεδομένα για τα ακόλουθα θέματα:</p> <p>...</p> <p>3. σε σχέση με όλες τις άλλες περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών (εννοεί, πλην ανθρωποκτονίας και απόπειρας ανθρωποκτονίας)...</p> <ul style="list-style-type: none">e. τον αριθμό των επιπλέον μέτρων που επιβλήθηκαν, αναφέροντας και το είδος των μέτρων που υιοθετήθηκαν (για παράδειγμα παρακολούθηση ή επίβλεψη του δράστη, αφαίρεση γονεϊκών δικαιωμάτων)f. τον αριθμό των δραστών που υποβλήθηκαν σε περαιτέρω μέτρα από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 45, παράγραφος 2. <p>4. τον αριθμό των περιπτώσεων που κατέληξαν σε θάνατο των παιδιών των γυναικών θυμάτων.</p>

⁹ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805c95b0>

<p style="text-align: center;">N. 4531/2018 (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης)</p>	<p style="text-align: center;">Ερωτηματολόγιο GREVIO</p>
<p>Άρθρο 48 – Απαγόρευση των υποχρεωτικών εναλλακτικών διαδικασιών επίλυσης της διαφοράς ή επιβολής ποινής.</p> <p>1. Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να απαγορεύσουν τις υποχρεωτικές εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένης της διαμεσολάβησης και του συμβιβασμού, αναφορικά με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.</p> <p>...</p>	<p>1. Πώς απαγορεύει το Εθνικό σας Δίκαιο -στο ποινικό και αστικό δίκαιο- τις υποχρεωτικές εναλλακτικές διαδικασίες επίλυσης διαφορών, συμπεριλαμβανομένων της διαμεσολάβησης και του συμβιβασμού, σε σχέση με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση (Άρθρο 48);</p> <p>2. Προσδιορίστε τον τρόπο με τον οποίο το Εθνικό σας Δίκαιο διασφαλίζει ότι τέτοιες διαδικασίες δεν επιβάλλονται με άλλο τρόπο σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, για παράδειγμα στο πλαίσιο των νομικών διαδικασιών για διάσταση και διαζύγιο.</p>
<p>Άρθρο 26-Παροχή προστασίας και υποστήριξης σε παιδιά μάρτυρες</p> <p>1. Τα Μέρη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κατά την παροχή προστασίας και υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα, λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα δικαιώματα και οι ανάγκες των παιδιών-μαρτύρων αναφορικά με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.</p> <p>2. Τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο περιλαμβάνουν την ηλικιακά ενδεδειγμένη ψυχοκοινωνική συμβουλευτική σε παιδιά μάρτυρες όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης και λαμβάνουν δεόντως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.</p>	<p>Παρακαλώ παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για να διασφαλίσετε ότι, κατά την παροχή των προαναφερθεισών υπηρεσιών γενικής και εξειδικευμένης υποστήριξης στα θύματα, λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα δικαιώματα και οι ανάγκες των παιδιών-μαρτύρων κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών, όπως καθορίζεται στο άρθρο 26, συμπεριλαμβανομένης της ηλικιακά ενδεδειγμένης συμβουλευτικής.</p>
<p>Άρθρο 56 – Μέτρα προστασίας</p> <p>...</p> <p>2. Παρέχονται, όπου απαιτείται, ειδικά μέτρα προστασίας σε παιδί-θύμα και παιδί-μάρτυρα βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.</p>	<p>...</p> <p>3. Περιγράψτε επίσης ποια ειδικά μέτρα είναι διαθέσιμα για την προστασία των παιδιών-θυμάτων και των παιδιών-μαρτύρων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση (άρθρο 56, παράγραφος 2).</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Αυτολεξεί μετάφραση στα Ελληνικά από την 1^η Γενική Έκθεση¹⁰ της Επιτροπής GREVIO για την χρονική περίοδο 09.2015 – 05.2019, με βάση τις Εκθέσεις Αρχικής Αξιολόγησης 8 Μερών (Αλβανία, Αυστρία, Δανία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Πορτογαλία, Σουηδία και Τουρκία) και Επιτόπιες Αξιολογήσεις 5 Μερών (Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία και Σερβία).

Αδυναμίες και προκλήσεις κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης (σελ. 28)

51. Συστηματικά παρατηρήθηκαν **ελλείψεις** όσον αφορά την **προστασία που παρέχεται σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας και τα παιδιά τους**, μεταξύ άλλων **στο πλαίσιο των αποφάσεων επιμέλειας και επίσκεψης**, καθώς και σχετικά με την **απαγόρευση της υποχρεωτικής διαμεσολάβησης σε αστικές διαδικασίες**. Ένα τέτοιο μειονέκτημα αφορά την **παροχή προστασίας και υποστήριξης** σε παιδιά μάρτυρες βίας στην οικογένεια. Σύμφωνα με το **άρθρο 26** της σύμβασης, κάθε φορά που τα παιδιά έχουν υπάρξει μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας, βιασμού, σεξουαλικής παρενόχλησης ή άλλων μορφών βίας που καλύπτονται από τη σύμβαση, οι υπηρεσίες που παρέχονται στα άμεσα θύματα πρέπει επίσης να είναι ικανές να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών που ήταν παρόντα (δηλαδή ψυχολογική συμβουλευτική κατάλληλη για την ηλικία τους). Για παράδειγμα, η Έκθεση GREVIO για την Πορτογαλία διαπίστωσε ότι οι πολιτικές και τα μέτρα που απευθύνονται σε παιδιά μάρτυρες τείνουν να επικεντρώνονται περισσότερο στα διαδικαστικά τους δικαιώματα σε σχέση με τη συμμετοχή τους σε ποινικές διαδικασίες (ακρόαση σε ξεχωριστές αίθουσες) παρά στο να τους παρέχουν υποστήριξη και προστασία ως έμμεσα θύματα βίας.

52. Ομοίως, έχουν παρατηρηθεί σε όλα τα Κράτη που αξιολογήθηκαν ως σήμερα **ανεπαρκή μέτρα για την εξασφάλιση της ασφάλειας των μητέρων που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας και των παιδιών τους**, τόσο κατά την απόφαση όσο και κατά την άσκηση των δικαιωμάτων επιμέλειας παιδιών και επικοινωνίας με τα παιδιά. Τα συμβαλλόμενα κράτη τείνουν να δίνουν προτεραιότητα στο υποτιθέμενο καλύτερο συμφέρον του παιδιού, το οποίο θεωρείται ότι είναι να διατηρεί την επαφή με τους δύο γονείς με κάθε κόστος, ανεξάρτητα από τη βία στην οποία το παιδί είχε υπάρξει μάρτυρας. Η από κοινού άσκηση της γονεϊκής εξουσίας, σε γενικές γραμμές, διατηρείται ακόμη και όταν υπάρχει τελεσίδικη ποινική καταδίκη για βία που διαπράχθηκε εναντίον του άλλου γονέα ενώ η **αφαίρεση της γονεϊκής εξουσίας του βίαιου γονέα παραμένει η εξαίρεση**, παρά το γεγονός ότι αυτό **διατηρεί τον κίνδυνο** για τη μητέρα και το παιδί.

53. Επιπλέον, έχουν αναφερθεί πρακτικές που απαιτούν υποχρεωτική διαμεσολάβηση σε αστικές διαδικασίες και διαδικασίες διαζυγίου που εξετάζουν ζητήματα επιμέλειας παιδιών. Στην **Τουρκία**, για παράδειγμα, **δεν εφαρμόζονται** οι υφιστάμενες απαγορεύσεις συμφιλίωσης σε οικογενειακές διαφορές και διαδικασίες διαζυγίου, σε υποθέσεις όπου υπάρχει ιστορικό ενδοοικογενειακής βίας. Στη **Δανία**, απαιτείται **σχεδόν υποχρεωτική διαμεσολάβηση** μεταξύ δύο γονέων που διαφωνούν για τις ρυθμίσεις επιμέλειας και **επικοινωνίας, η οποία υλοποιείται** διοικητικά, με σκοπό την επίτευξη αμοιβαία αποδεκτών αποτελεσμάτων. Αν και αυτή η διαδικασία δεν αναγνωρίζεται επίσημα ως διαδικασία διαμεσολάβησης, στην πράξη σπάνια παρέχονται ατομικές συναντήσεις σχετικά με τις ρυθμίσεις επιμέλειας - **ακόμη και σε περιπτώσεις όπου ο γονέας έχει νόμιμο λόγο να αποφύγει τις συναντήσεις με έναν κακοποιητικό πρώην σύντροφο**. Οι γονείς που **δεν παρευρίσκονται ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σοβαρές επιπτώσεις, όπως να θεωρηθούν ακατάλληλοι για γονείς**.

¹⁰ Council of Europe, (April 2020). GREVIO's 1st General Activity Report covering the period from June 2015 to May 2019. Διαθέσιμο στο: <https://rm.coe.int/1st-general-report-on-grevio-s-activities/16809cd382>